

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НАН УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ: ПІДСУМКИ 2025 РОКУ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ

Сесія Загальних зборів НАН України
23 квітня 2026 р.

23 квітня 2026 р. відбулася сесія Загальних зборів Національної академії наук України, присвячена підсумкам діяльності НАН України у 2025 р. та ключовим напрямам її подальшої роботи. Учасники сесії заслухали й обговорили звітну доповідь президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загороднього, в якій було наведено основні результати фундаментальних і прикладних досліджень Академії за минулий рік. Під час заходу відбулася урочиста церемонія вручення Золотої медалі імені В.І. Вернадського НАН України, премій імені видатних учених НАН України та премії НАН України «За популяризацію науки».

Чергова сесія Загальних зборів Національної академії наук України, присвячена підбиттю підсумків діяльності Академії за минулий рік та визначенню основних напрямів подальшої роботи, відбулася в розосередженому порядку зі створенням дільниць та в режимі відеоконференції. Відповідно до Статуту НАН України у сесії взяли участь академіки та члени-кореспонденти НАН України, а також делеговані представники наукових колективів установ НАН України. Крім того, до роботи сесії долучилися представники органів державної влади, Збройних Сил України, оборонних підприємств, наукової та освітньої спільноти.

Перед початком засідання керівництво НАН України від імені учасників сесії шанувало пам'ять багаторічного президента НАН України академіка Бориса Євгеновича Патона, поклавши квіти до його погруддя на вулиці Богдана Хмельницького та у Великому конференц-залі НАН України.

Відкрив сесію Загальних зборів НАН України президент Національної академії наук України академік НАН України Анатолій Глібович Загородній. У вступному слові він привітав присутніх і зазначив, що протягом останніх чотирьох років Академія, як і вся країна, працює в надскладних умовах повно-

Звітна доповідь президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загороднього на сесії Загальних зборів Національної академії наук України. 23 квітня 2025 р. Фото: Academ.media

масштабного російського вторгнення, яке завдало величезних збитків та додало проблем у житті науковців. Проте Академія вистояла і продовжує працювати, здійснювати науковий пошук й отримувати вагомні результати, які дають переконливу відповідь на часті запитання: чого варта наша наука і чи справді вона потрібна країні.

«Ми чіткіше, ніж будь-коли, відчули: запит до науки змінився. Держава очікує не лише фундаментальних знань, а й відповідей на конкретні виклики. І Академія відгукнулася на це. Прикладні розробки, експертні висновки для ухвалення державних рішень, участь у плануванні відновлення країни — все це стало невід’ємною частиною нашої роботи.

Минула зима виявилася однією з найтяжчих за весь час війни. Постійні повітряні тривоги, обстріли енергетичної інфраструктури, тривалі відключення світла, холод у лабораторних приміщеннях. Але робота тривала, дослідження не зупинялися, партнерство розширювалося, розробки ставали практично корисними для армії та економіки країни. І за цим стоять конкретні люди — наші колеги, які зробили не-

простий вибір залишитися і продовжувати роботу. Я вдячний кожному з вас.

2025 рік був важливим і для внутрішнього життя Академії. Ми продовжили курс на зміни: відбулися вибори до складу НАН України та її керівних органів, оновлено Президію НАН України, ми отримали гідне поповнення.

Сьогодні перед державою стоять надскладні завдання із забезпечення економічної стійкості, здобуття перемоги, відбудови зруйнованої інфраструктури, і в їх вирішенні наука бере безпосередню участь. Нинішні Загальні збори — це можливість разом оцінити пройдений шлях і визначити наступні кроки.

Перш ніж перейти до детальної розмови про результати і плани, хочу низько вклонитися Збройним Силам України — саме вони дають нам можливість працювати і складати плани на майбутнє», — сказав очільник Академії.

Привітання учасникам Загальних зборів НАН України від Офісу Президента України виголосила завідувач відділу освіти та науки Головного управління внутрішньої та гуманітарної політики Директорату з питань внутрішньої та гуманітарної політики Офі-

су Президента України Світлана Сергіївна Кретович.

Шановні друзі!

Від імені Офісу Президента України щиро вітаю учасників Загальних зборів Національної академії наук України — події, що визначає стратегічні орієнтири розвитку вітчизняної науки.

В умовах повномасштабної війни українська наука демонструє стійкість і здатність відповідати на найскладніші виклики часу. Ваші дослідження, розробки та експертні рішення вже сьогодні працюють на зміцнення обороноздатності держави, енергетичну безпеку, медицину, відновлення інфраструктури та формування майбутнього України.

Особливо важливо, що в ці непрості часи ви зберігаєте фундаментальні наукові школи, підтримуєте молодих вчених, розвиваєте міжнародне співробітництво та забезпечуєте інтеграцію України у світовий науковий простір.

Держава високо цінує внесок Національної академії наук України у наближення нашої перемоги і післявоєнне відновлення країни. Ваша діяльність — це інтелектуальний фундамент сильної, сучасної та незалежної України.

Бажаю вам плідної роботи, нових наукових здобутків, наснаги та впевненості у нашій спільній справі.

Слава Україні!

*Заступник Керівника
Офісу Президента України
Олена КОВАЛЬСЬКА*

Далі учасники сесії заслухали звітну доповідь президента Національної академії наук України академіка НАН України **Анатолія Глібовича Загороднього** «Академія в час випробувань: підсумки 2025 року та пріоритети розвитку» (повний текст доповіді див. на с. 9).

Президент НАН України перелічив ключові результати роботи Академії за рік і окреслив завдання на найближчу перспективу. Він розповів про дослідження в інтересах сектору безпеки і оборони, які виконуються, зокрема, в рамках цільової програми оборонних досліджень. Йшлося про розробки у сфері безпілотних систем, штучного інтелекту, нових мате-

Завідувач відділу освіти та науки Головного управління внутрішньої та гуманітарної політики Директорату з питань внутрішньої та гуманітарної політики Офісу Президента України Світлана Кретович

ріалів, засобів захисту та військової медицини. Паралельно науковці працюють над рішеннями для посилення енергетики, відновлення інфраструктури, екологічної безпеки, розвитку аграрного сектору. Окрему увагу президент приділив результатам фундаментальних досліджень з фізико-математичних, технічних, природничих і соціогуманітарних наук та відзначив інтегрованість цих робіт у міжнародні проекти.

Очільник Академії наголосив також на проблемних питаннях, які потребують системних рішень. Насамперед це обмеженість фінансування, яке здебільшого покриває лише поточні витрати, зношеність наукової інфраструктури і нагальна потреба її модернізації, наслідки руйнувань енергетичних і комунальних мереж, а також складна кадрова ситуація, скорочення кількості молодих науковців.

Говорячи про основні напрями подальшої діяльності Академії, академік НАН України А.Г. Загородній наголосив на необхідності зосереджувати ресурси передусім на напрямках, критично важливих для держави: обороноздатності, енергонезалежності, нових матеріалах, цифрових технологіях, медицині та екологічній безпеці. Водночас він підкреслив важливість швидшого впровадження наукових результатів, тіснішої взаємодії з державою, біз-

Виступ лауреата Золотої медалі імені В.І. Вернадського академіка НАН України Миколи Григоровича Жулинського

несом і громадами, модернізації інфраструктури, підтримки молодих учених, розвитку міжнародної співпраці та відкритості Академії до суспільства.

Під час обговорення звітної доповіді президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загороднього виступили (тексти див. на с. 18—88):

- директор Інституту проблем безпеки АЕС НАН України академік НАН України **А.В. Носовський**;
- заступник Головнокомандувача Збройних Сил України бригадний генерал **А.В. Лебеденко**;
- заступник генерального директора з розвитку АТ «Укроборонпром» **О.В. Гуляк**;
- академік-секретар Відділення хімії НАН України академік НАН України **П.Є. Стрижак**;
- заступник Міністра освіти і науки України кандидат фізико-математичних наук **Д.І. Курбатов**;
- ректор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна доктор юридичних наук **Т.Є. Кагановська**;
- президент Національної академії медичних наук України академік НАН України та НАМН України **В.В. Лазоришинець**;

- радник ректора Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу академік НАН України **Є.І. Крижанівський**;
- директор Інституту інформаційних технологій та систем НАН України кандидат технічних наук **О.Є. Волков**;
- директор Інституту демографії та досліджень якості життя імені Михайла Птухи НАН України академік НАН України **Е.М. Лібанова**;
- голова Західного наукового центру НАН України і МОН України академік НАН України **З.Т. Назарчук**;
- академік-секретар Відділення енергетики та енергетичних технологій НАН України академік НАН України **А.В. Русанов**;
- директор Інституту надтвердих матеріалів ім. В.М. Бакуля НАН України академік НАН України **В.З. Туркевич**;
- завідувач відділу Інституту гідробіології НАН України член-кореспондент НАН України **Д.І. Гудков**;
- заступник генерального директора з наукової діяльності ТОВ «Укрінсталькон імені В.М. Шимановського» доктор технічних наук **В.М. Гордеєв**;
- директор Інституту української мови НАН України доктор філологічних наук **П.Ю. Гриценко**;
- заступник директора Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України доктор історичних наук **Ю.О. Ніколаєць**.

Після завершення обговорення звітної доповіді президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загороднього Загальні збори НАН України одногосно схвалили Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2025 році і прийняли відповідну постанову (див. розділ «Документи»).

За традицією на сесії Загальних зборів відбувається вручення найвищої відзнаки Національної академії наук України — Золотої медалі імені В.І. Вернадського. За результатами конкурсу 2025 року цю нагороду за визначний внесок у розвиток українського літературознавства та його утвердження у світі присуджено:

- академіку НАН України **Миколі Григоровичу Жулинському**;
- іноземному члену НАН України професору **Марку Романовичу Павлишину**.

Після церемонії нагородження лауреатам Золотої медалі імені В.І. Вернадського НАН України було надано слово для наукових доповідей (повні тексти див. на с. 89—97).

Потім відбулася церемонія нагородження лауреатів премій імені видатних учених НАН України, присуджених за підсумками конкурсу 2025 року. Від імені всіх учасників сесії Загальних зборів президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній поздоровив цьогорічних лауреатів і побажав їм подальших творчих успіхів.

Далі відбулася церемонія вручення премії НАН України «За популяризацію науки» за підсумками конкурсу 2025 р.

Цього року переможцями в номінації «Найкраща науково-популярна публікація (серія публікацій) про наукові розробки та досягнення, проблеми розвитку науки та (або) публікація періодичного друкованого/електронного ЗМІ про науку (журнали, газети, інтернет-сайти, зареєстровані як ЗМІ, наукові рубрики ЗМІ)» стали завідувач відділу плазмових процесів і технологій Інституту газу НАН України член-кореспондент НАН України **Віктор Андрійович Жовтянський**, завідувач кафедри програмної інженерії Тернопільського національного технічного університету ім. Івана Пулюя доктор фізико-математичних наук **Михайло Романович Петрик** і старший науковий співробітник Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача НАН України доктор фізико-математичних наук **Роман Михайлович Пляцко** — за серію публікацій «Висвітлення внеску Івана Пулюя у світову науку та культуру».

Нагороду в номінації «Найкраща програма про науку (радіо- та (або) телевізійні проекти, які виходили на радіо-, телеканалах та (або) інтернет-мовленні), науково-популярний фільм» було присуджено заступнику директора з наукової роботи Інституту ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України доктору

Виступ лауреата Золотої медалі імені В.І. Вернадського іноземного члена НАН України професора Марка Романовича Павлишина

економічних наук **Олександрю Івановичу Лайку**, завідувачу відділу інтеграції науки, освіти та бізнесу цього ж Інституту доктору економічних наук, професору **Олегу Євгеновичу Рубелю** і професору кафедри економіки праці та менеджменту Навчально-наукового інституту економіки і управління Національного університету харчових технологій доктору економічних наук **Ігорю Олександровичу Галиці** — за цикл телепрограм «Популяризація економічної науки і практики в засобах масової інформації».

У номінації «Найкращий науково-просвітницький проект року (музейні, виставкові, фестивальні проекти, лекторії, наукові кафе, спеціальні (тематичні) онлайн-проекти, проекти в соціальних мережах, подкасти, проекти блогерів, проекти інших форматів, що залучають широку громадськість (дорослих, дітей і школярів, студентів) до досягнень науки через публічні заходи» перемогли перший заступник генерального директора з наукової роботи Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України, директор Інституту хімії функціональних матеріалів академік НАН України **Валентин Анатолійович Чебанов**, помічник генерального директора Науково-технологічного комплексу «Інститут моно-

кристалів» НАН України **Лариса Дмитрівна Серостанова** та молодший науковий співробітник відділу аналітичної хімії ім. А.Б. Бланка Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України доктор філософії **Маргарита Юрївна Чернякова** — за проєкт «Харківський хімічний семінар» (Kharkiv Chemical Seminar) онлайн та у соціальних мережах.

Підбиваючи підсумки засідання, президент НАН України академік НАН України А.Г. Заго-

родній подякував усім учасникам засідання за плідну роботу і предметне й конструктивне обговорення, зазначивши, що висловлені під час сесії пропозиції та зауваження буде враховано в подальшій роботі Президії НАН України. Він також додав, що перед Академією стоїть низка важливих завдань, які потребують консолідації зусиль, і побажав усім науковцям наснаги та нових вагомих результатів.

*За матеріалами засідання
підготувала О.О. Мележик*